

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 1 5 1 7 7 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

ELEKTROTEHNIKA

Izpitna pola 1

Četrtek, 4. junij 2015 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, radirko, šestilo, trikotnika in računalno.

Kandidat dobi dva konceptna lista in ocenjevalni obrazec.

Priloga s konstantami in enačbami ter magnetilnimi krivuljami je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začinjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec). Svojo šifro vpišite tudi na konceptna lista.

Izpitna pola vsebuje 8 nalog s kratkimi odgovori in 3 strukturirane naloge. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 40. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli. Pri reševanju si lahko pomagata z zbirko konstant in enačb v prilogi.

Rešitve, ki jih pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor, slike in diagrame pa rišite prostoročno s svinčnikom. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami. Osnutki rešitev, ki jih lahko naredite na konceptna lista, se pri ocenjevanju ne upoštevajo.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.

Konstante in enačbe**Elektrina in električni tok**

$$e_0 = 1,602 \cdot 10^{-19} \text{ C}$$

$$Q = (\pm) ne_0$$

$$i = \frac{\Delta Q}{\Delta t}$$

$$I = JA$$

$$m = cIt$$

Električno polje

$$\epsilon_0 = 8,854 \cdot 10^{-12} \frac{\text{As}}{\text{Vm}}$$

$$F = \frac{Q_1 Q_2}{4\pi\epsilon d^2}$$

$$F = QE$$

$$E = \frac{Q}{4\pi\epsilon r^2}$$

$$E = \frac{q}{2\pi\epsilon r}$$

$$E = \frac{\sigma}{2\epsilon}$$

$$D = \epsilon E = \epsilon_0 \epsilon_r E$$

$$U = Ed$$

$$U_{AB} = V_A - V_B$$

$$\Phi_e = Q = DA$$

$$C = \frac{Q}{U} \quad C = \frac{\epsilon A}{d}$$

$$W = \frac{CU^2}{2} \quad w = \frac{ED}{2}$$

Enosmerna vezja

$$\sum_k (\pm) I_k = 0$$

$$\sum_m (\pm) U_m = 0$$

$$R = \frac{U}{I} = \frac{1}{G}$$

$$P = UI$$

$$W = Pt$$

$$R = \frac{\rho l}{A} = \frac{l}{\gamma A}$$

$$\frac{R_\theta}{R_{20}} = 1 + \alpha(\theta - 20 \text{ }^\circ\text{C})$$

$$\eta = \frac{P_{\text{izh}}}{P_{\text{vh}}}$$

Magnetno polje

$$\mu_0 = 4\pi \cdot 10^{-7} \frac{\text{Vs}}{\text{Am}}$$

$$F = \frac{\mu I_1 I_2 l}{2\pi d}$$

$$F = BI l$$

$$F = \frac{B^2 A}{2\mu_0}$$

$$B = \frac{\mu I}{2\pi r}$$

$$B = \frac{\mu I r}{2\pi r_0^2}$$

$$B = \frac{\mu NI}{l}$$

$$\Phi = BA$$

$$M = IAB \sin \alpha$$

$$\Theta = HI$$

$$B = \mu H = \mu_0 \mu_r H$$

$$R_m = \frac{l}{\mu A}$$

Inducirano električno polje

$$\Psi = N\Phi$$

$$u_i = -\frac{\Delta\Psi}{\Delta t}$$

$$u_i = vBl$$

$$U_m = \omega N\Phi_m$$

$$L = \frac{\Psi}{i} \quad L = \frac{\mu N^2 A}{l}$$

$$W = \frac{Li^2}{2} \quad w = \frac{BH}{2}$$

$$F = \frac{B^2 A}{2\mu_0}$$

Trifazni sistemi

$$V_0 = \frac{Y_1 U_1 + Y_2 U_2 + Y_3 U_3}{Y_1 + Y_2 + Y_3}$$

Izmenična električna vezja

$$\omega = 2\pi f$$

$$Tf = 1$$

$$u = U\sqrt{2} \sin(\omega t + \alpha_u)$$

$$i = I\sqrt{2} \sin(\omega t + \alpha_i)$$

$$\varphi = \alpha_u - \alpha_i$$

$$e^{j\alpha} = \cos \alpha + j \sin \alpha$$

$$\underline{Z} = \frac{\underline{U}}{\underline{I}} = \frac{\underline{Y}}{\underline{I}}$$

$$\underline{Z} = R + jX$$

$$\underline{Y} = G + jB$$

$$\underline{Z}_R = R$$

$$\underline{Z}_L = j\omega L$$

$$\underline{Z}_C = \frac{1}{j\omega C}$$

$$\underline{S} = P + jQ = \underline{U} \underline{I}^*$$

$$Q \tan \delta = 1$$

$$\omega_0^2 LC = 1$$

$$Q = \frac{\omega_0 L}{R} = \frac{1}{\omega_0 CR}$$

Prehodni pojavi

$$u = Ri$$

$$u = L \frac{di}{dt}$$

$$i = C \frac{du}{dt}$$

$$u = U(1 - e^{-t/\tau})$$

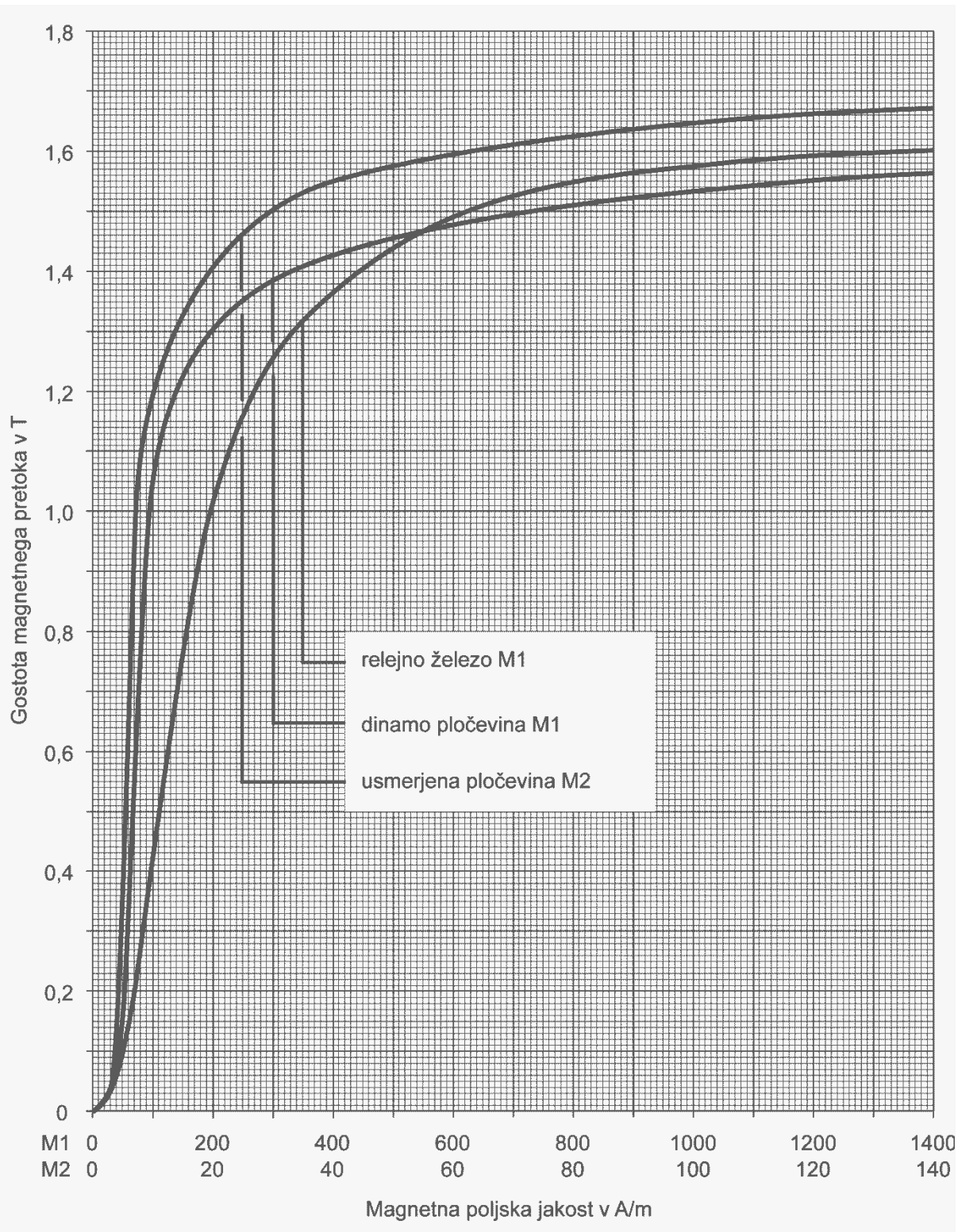
$$u = U e^{-t/\tau}$$

$$\tau = RC$$

$$i = I(1 - e^{-t/\tau})$$

$$i = I e^{-t/\tau}$$

$$\tau = \frac{L}{R}$$

1. Električni pretok.

S katero enoto mednarodnega merskega sistema izražamo električni pretok?

Izrazite osnovno enoto električnega pretoka z drugimi enotami SI.

(2 točki)

2. Akumulator ima kapaciteto 36 Ah in se je pri stalnem toku I izpraznil v treh dneh.

Izračunajte tok I praznjenja akumulatorja.

(2 točki)

3. Jekleni valjanec preseka $40 \text{ mm} \times 5 \text{ mm}$ uporabimo za strelovodni vodnik. Ob strelu je tok skozenj 25 kA .

Kolikšna je takrat povprečna gostota električnega toka v njem?

(2 točki)

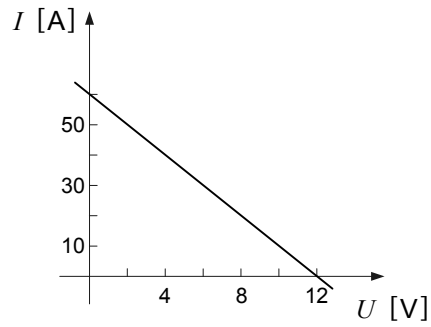
4. Pri priključeni napetosti 230 V je moč grelca 2 kW .

Kolikšna bo njegova moč, če pade napetost na 200 V ?

(2 točki)

5. Na enosmerni vir z dano karakteristiko U - I priključimo prilagojeno breme.

Določite upornost prilagojenega bremena.

(2 točki)

6. Napetost na kondenzatorju s kapacitivnostjo $C = 150 \mu\text{F}$ je $u(t) = 300 \cos(400t - 30^\circ) \text{ V}$.
Zapišite izraz za trenutno vrednost toka kondenzatorja.

(2 točki)

7. Admitanca kompleksnega bremena je $\underline{Y} = (10 - j20)$ mS .
Izračunajte fazni kot bremena.

(2 točki)

8. Zaporedno vezavo tuljave $L = 1$ H in upora $R = 10 \Omega$ priključimo na vir enosmerne napetosti. V času $t = 100$ ms tok doseže vrednost $i = 0,5$ A .
Izračunajte napetost U , na katero je priključena zaporedna vezava.

(2 točki)

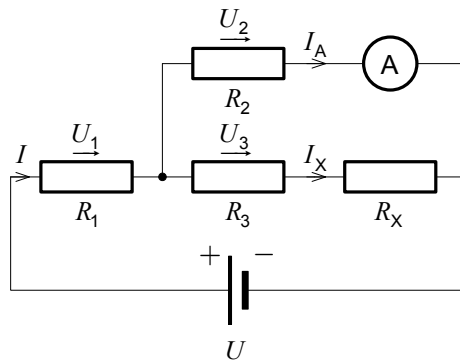
M 1 5 1 7 7 1 1 1 0 9

Prazna stran

OBRNITE LIST.

9. Dano je enosmerno vezje s podatki: $I_A = 50 \text{ mA}$, $U = 120 \text{ V}$, $R_1 = R_2 = R_3 = 1 \text{ k}\Omega$.

- 9.1. Izračunajte napetost U_2 na uporu R_2 .

(2 točki)

- 9.2. Izračunajte napetost U_1 na uporu R_1 .

(2 točki)

9.3. Izračunajte tok I_x skozi upor R_x .

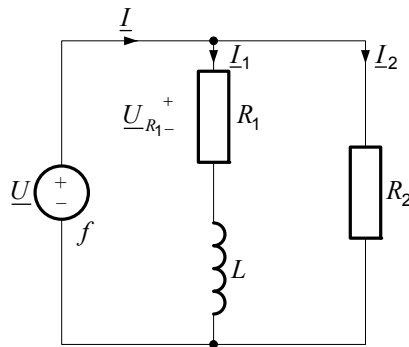
(2 točki)

9.4. Izračunajte delo W_x , ki se opravi na uporu R_x v času $t = 30$ min.

(2 točki)

10. Podatki vezja so: $R_1 = 28 \Omega$, $L = 305,5 \text{ mH}$ in $R_2 = 50 \Omega$ ter $f = 50 \text{ Hz}$. Kazalec napetosti na uporu R_1 je $\underline{U}_{R_1} = 56 \text{ V}$.

- 10.1. Izračunajte impedanco tuljave $\underline{Z}_L$.

(2 točki)

- 10.2. Izračunajte kazalec toka $\underline{I}_1$.

(2 točki)

10.3. Izračunajte kazalec napetosti $\underline{U}$.

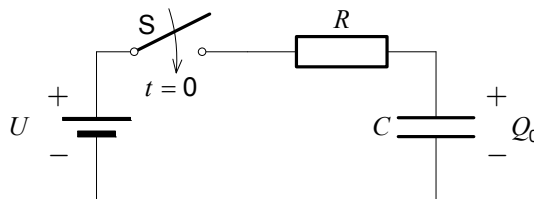
(2 točki)

10.4. Izračunajte kazalec skupnega toka $\underline{I}$.

(2 točki)

11. Dano je vezje s podatki: $R = 20 \Omega$, $C = 10 \mu\text{F}$ in $U = 100 \text{ V}$. Kondenzator je naelektren z elektrino $Q_0 = 100 \mu\text{C}$. Stikalo S je razklenjeno.

- 11.1. Izračunajte napetost U_{C_0} na kondenzatorju pred sklenitvijo stikala S.

(2 točki)

- 11.2. Stikalo S sklenemo. Izračunajte časovno konstanto prehodnega pojava po sklenitvi stikala.

(2 točki)

11.3. Skicirajte časovni potek napetosti na kondenzatorju $u_C(t)$ med prehodnim pojavom.

(2 točki)

11.4. Zapišite enačbo za časovni potek napetosti $u_C(t)$ med prehodnim pojavom.

(2 točki)

Prazna stran